

Ораторське мистецтво

*Справжнє красномовство – це вміння сказати
все, що потрібно, і не більше, ніж потрібно*

Франсуа Де Ларошфуко

Ораторське мистецтво - це мистецтво побудови та публічного вимовлення промови з метою бажаного впливу на аудиторію

Термін «ораторське мистецтво» (від лат. oratio - мова, красномовство) античного походження. Його синонімами є грецьке слово «риторика» (rhetorik) і українське «красномовство»

Риторика — наука про способи підготовки та виголошення ораторської промови з метою певного впливу на аудиторію

Оратор — це людина, яка переконує інших прийняти певні твердження або виконати певні дії

Вимоги до оратора

- ❖ *Говорити однозначно*
- ❖ *Використовувати прості слова*
- ❖ *Важливо повторювати декілька разів*
- ❖ *Структурувати промову*
- ❖ *Контролювати стан аудиторії*
- ❖ *Створювати позитивну чи негативну мотивацію*
- ❖ *Використовувати техніки «огорожі»*
- ❖ *Якщо виникла перешкода - повторити*

Вимоги щодо мовлення

Яким має бути мовлення?

Багатим

Виразним

Послідовним

Точним

Правильним

Можливі варіанти початку і завершення виступу

- ❖ **Захоплюючі факти**
- ❖ **Цитати відомих людей**
- ❖ **Риторичні запитання**
- ❖ **Вражаючі дані статистики**
- ❖ **Пам'ятні дати різних років**
- ❖ **Події, що сталися в цей день**
- ❖ **Обігрування назви промови**
- ❖ **Провокування аудиторії**
- ❖ **Демонстрація знань про аудиторію**
- ❖ **Демонстрація спільних інтересів зі слухачами**

Методика та етапи підготовки промови

Промову слід будувати як певну проблему. Оратор, виступаючи перед аудиторією, завжди має проголошувати щось важливе і нове. Промова потребує попередньої підготовки

Етапи промови:

- ❖ **визначення мети**
- ❖ **вибір теми**
- ❖ **складання плану**
- ❖ **збирання матеріалу**
- ❖ **запис промови**
- ❖ **розмітка тексту знаками партитури (підсилення голосу, його зниження)**
- ❖ **тренування**

Закони (правила) риторики

1. Орієнтація на адресата

Промова має відповідати інтересам слухача. Інформація має бути важливою, цікавою, конкретною та доступною для слухачів. При використанні загальних слів слухачі одразу втрачають увагу

2. Використання емоційності

Суха, неемоційна промова не сприймається, скільки б у ній не було цікавих фактів

Елементи художності та літературні прийоми в мові оратора

Основним засобом оратора є мова. Вона повинна бути красивою і нормованою. Найпоширеніші помилки виступаючого поділяються на кілька груп:

1. Помилки у змісті

До них належить помилковість фактів, наявність зайвого, відсутність головної думки

2. Помилки у побудові

До них належить непослідовність викладу, відсутність логіки

3. Помилки мовлення

невірний наголос, русизми, присутність слів-паразитів. До останніх належать «ну», «тіпа»

Зовнішня культура оратора

- ❖ **Одяг має бути охайним і трохи виразним**
- ❖ **До місця промови треба йти спокійно. Краще трохи поспіхом, ніж повільно. Не бажано на ходу застібувати гудзики. Негарно спрямовувати погляд у вікно чи стелю**
- ❖ **Не слід дивитися «крізь» людей байдужим, відчуженим поглядом. Треба вчитися поступово переводити погляд з одного ряду обличчя на наступний. Погляд очі в очі - це як прокладання магістралі від серця до серця**
- ❖ **Бажана й жестикуляція, але не будь-яка, а усвідомлена, спрямована на посилення сприйняття**
- ❖ **Жести роблять лише в найважливіших місцях промови**
- ❖ **Не варто тупцювати на місці, слід непомітно переносити центр ваги з однієї ноги на другу**

Поведінка мовця перед і під час виступу

- ❖ **Перед виступом ораторові потрібно налаштуватися (зібратися). Для цього уявляють обстановку, склад слухачів, переглядають конспект виступу**
- ❖ **Починаючи виступ, ні в якому разі не можна казати: «Я не оратор». «Я не збирався виступати, але...»**
- ❖ **Сприйняття виступу залежить від того, наскільки у слухачів задіяні органи чуття, а саме - слуху і зору. Вони не повинні бути напруженими. Отже, вкрай важливо, аби промовця було гарно видно і чути. На нього повинно потрапляти достатньо світла**
- ❖ **Поряд не повинно бути нічого, що відволікає увагу. Якщо на сцені є ще хтось, то бажано - аби ці люди були малорухомі**
- ❖ **Бажано також аби слухачі в аудиторії були зібрані до купи**

Основна частина промови

Основна частина промови повинна виконуватися впевнено, динамічно, містити аргументи, цікаві факти, оригінальні цитати.

Апофеозом виступу є його кінцівка.

Існує його кілька варіантів:

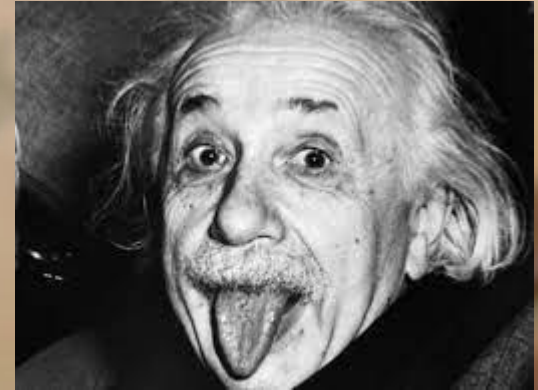
- ❖ **короткий перелік запропонованого, заклик до дій, цитата класика (Борітеся - поборите!)**
- ❖ **важливо закінчити промову раніше, ніж того захочуть слухачі**

Поради щодо жестикуляції

- ❖ *Жести не можна одягти на себе, як жакет*
- ❖ *Жести мають відповідати темпераменту оратора*
- ❖ *Жести мають відповідати місцю та призначенню*
- ❖ *Використовуйте різні форми жестів*
- ❖ *Продумайте декілька жестів заздалегідь*
- ❖ *Великі оратори виробляють власні жести*

Завершення виступу

Згідно старої поговірки про майстерність акторів можна судити по тому, як вони виходять на сцену і як сходять з неї

Поширена помилка: «Ось приблизно все, що я хотів сказати по цьому питанню. Так що, мабуть, я на цьому закінчу»

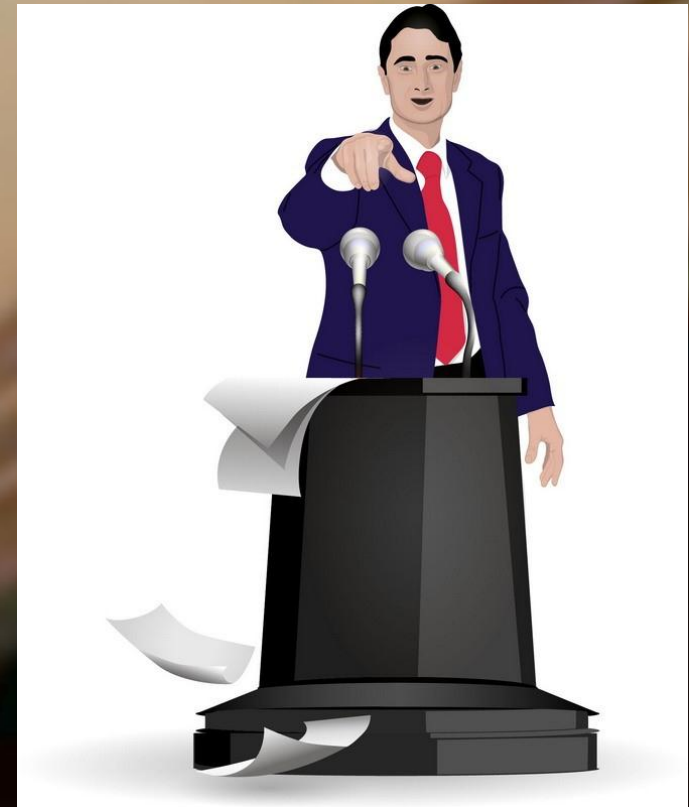
Ось кілька варіантів завершень:

✓ Повторити найголовніше

✓ Закликати до дій

✓ Зробити комплімент слухачам

✓ Навести фрагмент якогось вірша

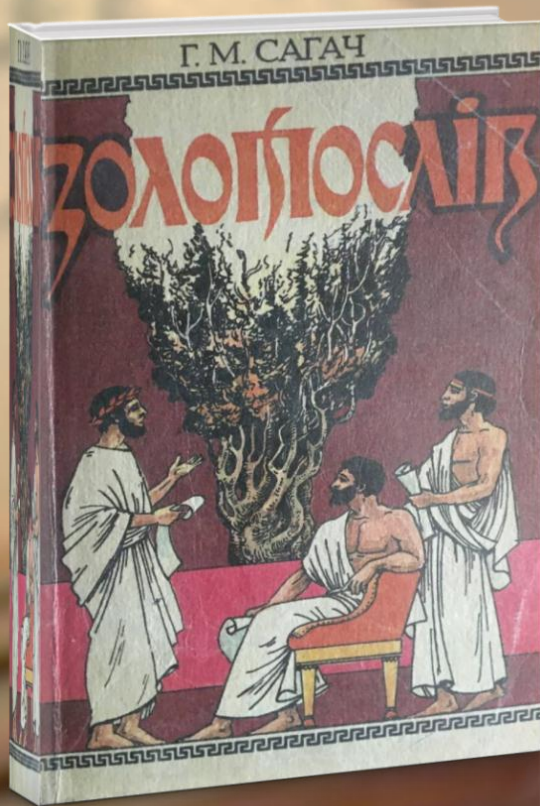
Навчальна та довідкова література з
фондів науково-технічної бібліотеки
ВНТУ

*Ораторське мистецтво немислимо, якщо
оратор не опанував досконало предмет,
про який хоче говорити*

Цицерон

**Золотослів : навчальний посібник /
Г. М. Сагач ; МО України. - Київ :
«Райдуга», 1993. - 378 с. -
ISBN 5-7707-4823-0.**

*Посібник присвячено актуальним проблемам
риторики.*

Мистецтво говорити / І. Томан. - Вид. 3-тє. - Київ : Україна, 1996. - 269 с. - ISBN 966-524-017-X.

В науково-популярній книзі відомий чеський письменник і соціолог на основі власного досвіду та життєвих спостережень дає практичні поради щодо того, як краще оволодіти технікою розмови з колегами, друзями, рідними, як побудувати свій виступ перед аудиторією.

Мистецтво говорити / І. Томан. - Вид. 2-ге. - Київ : Політвидав України, 1989. - 293 с. - ISBN 5-319-00252-1.

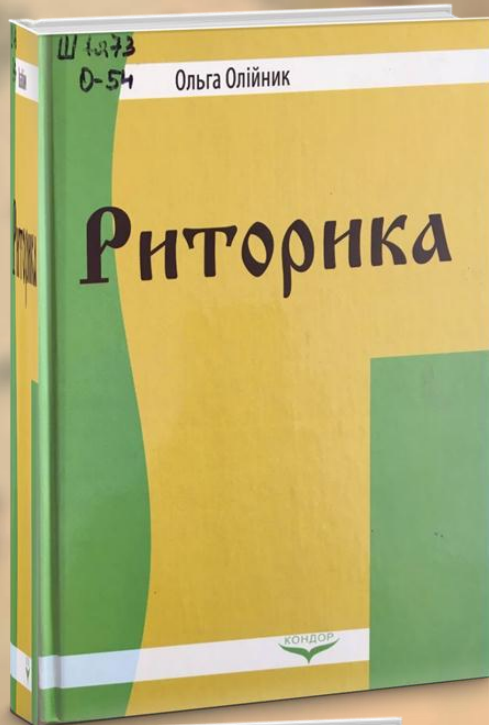
В науково-популярній книзі відомий чеський письменник і соціолог Іржі Томан на основі власного досвіду та життєвих спостережень дає практичні поради щодо того, як краще оволодіти технікою розмови з колегами, друзями, рідними, як побудувати свій виступ перед аудиторією.

**Риторика : екскурсія в історію
вчень і понять : навч. посібник /
В. М. Вандишев. - Київ, 2003. -
264 с.**

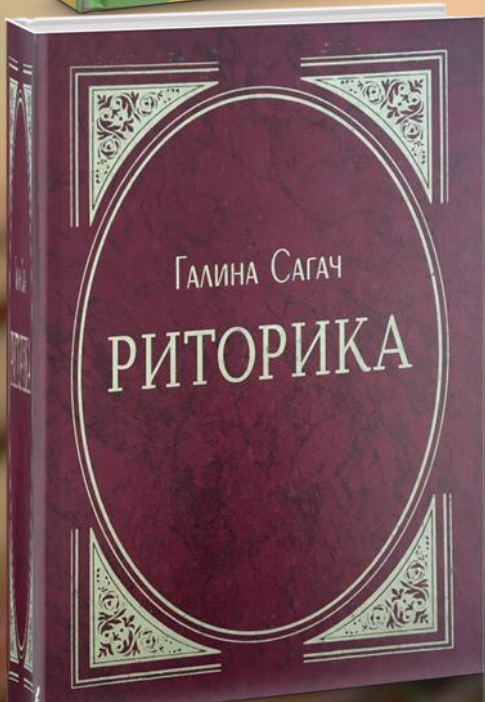
Навчальний посібник із загальної риторики має на меті допомогти розібратися в головних етапах її розвитку, основних жанрах ораторського мистецтва, в основних етапах, принципах і засобах підготовки промови. В посібнику розглянуто особливості вітчизняного красномовства.

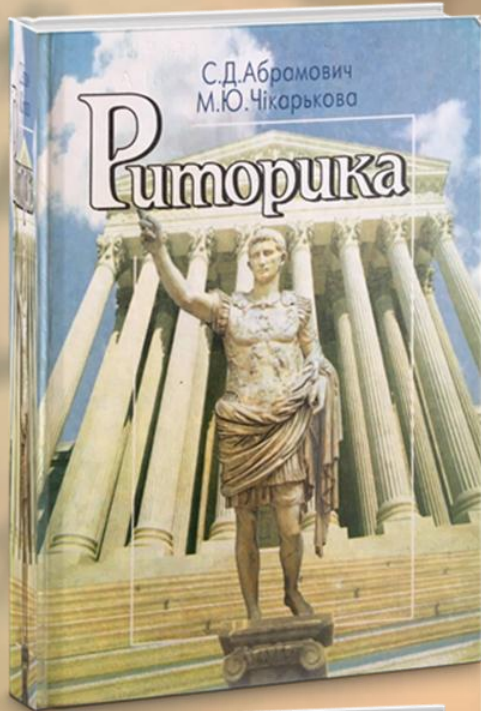
Риторика : навчальний посібник / О. Б. Олійник. - Київ : Кондор, 2009. - 170 с.

У навчальному посібнику викладені основні питання класичної і сучасної риторики. Розглядаються основні проблеми культури та мистецтва мовлення. Особлива увага приділена аналізу проблем ораторського мистецтва і ділового спілкування, мовній культурі, метода підготовки різних видів публічних виступів, умінню вести конструктивний діалог і полеміку.

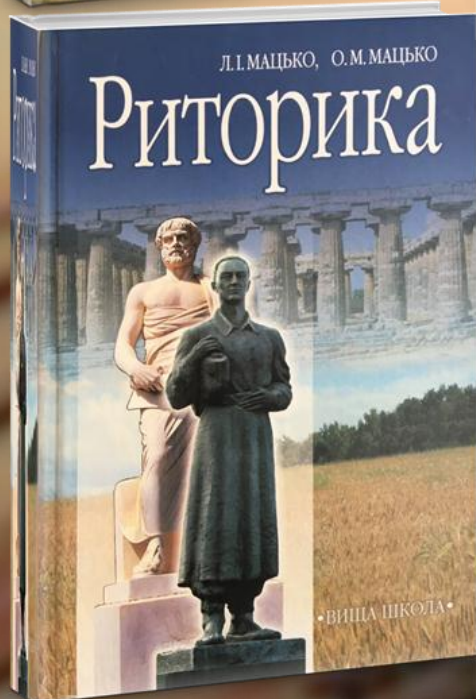
Риторика : навчальний посібник для студентів серед. і вищ. навч. закладів / Г. М. Сагач. - Вид. 2-ге, перероб. і доп. - Київ : Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. - 568 с.

Комплексний навчальний посібник, в якому подаються теоретичні засади риторики як науки про ораторське мистецтво, аналізуються теоретичні та практичні питання, пов'язані з формуванням риторичної культури сучасного оратора, який прагне до ефективної словесної дії в період духовно-інтелектуального відродження України.

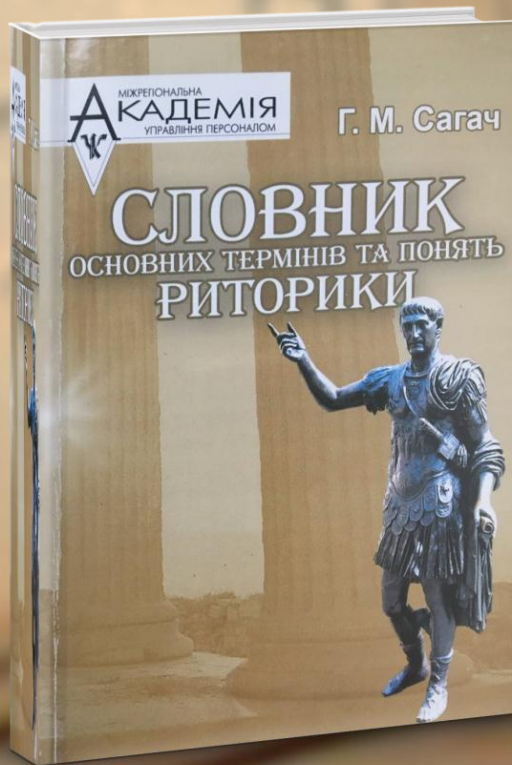
Риторика : навчальний посібник / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарьова. - Львів : Світ, 2001. - 240 с.

У посібнику докладно висвітлено особливості розвитку риторики в різні історичні епохи, всебічно проаналізовано види красномовства (академічне, політичне, судове, церковне, суспільно-побутове).

Риторика : навчальний посібник / Л. І. Мацько, О. М. Мацько. - Київ : Вища школа, 2003. - 311 с. - ISBN 966-642-159-3.

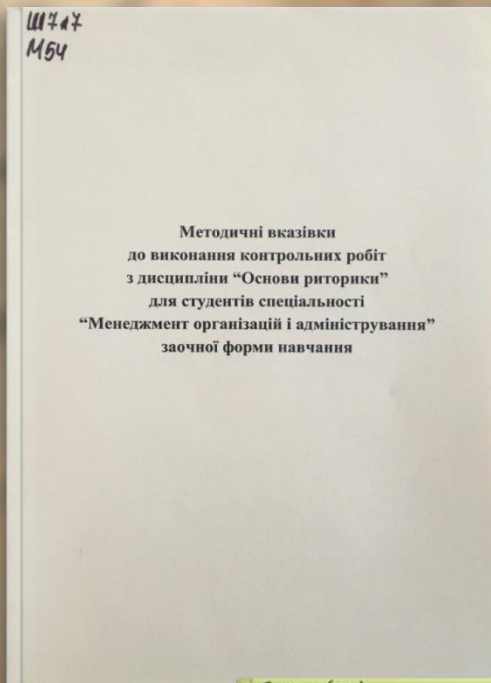
Розглянуто предмет риторики, основний зміст понять і всіх розділів класичної риторики. Висвітлено надбання цієї науки за всю історію її розвитку, які покладено в основу сучасних наук: неориторики, стилістики, поетики, прагматики, теорії комунікації тощо. Посібник містить також дидактичний матеріал та зразки ораторської майстерності.

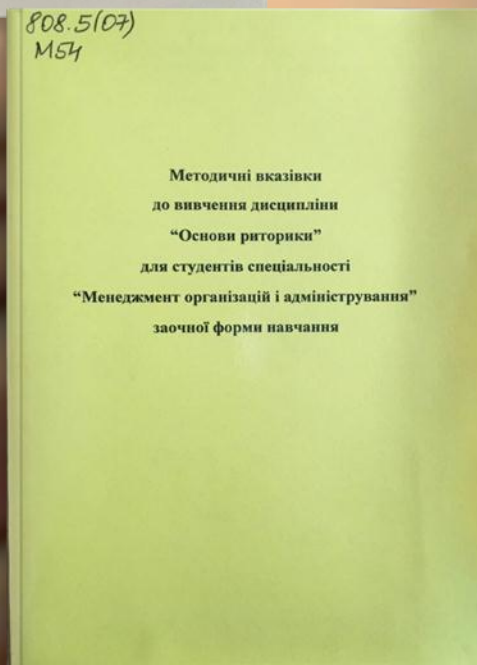
Словник основних термінів та понять риторики / Г. М. Сагач ; МАУП, Центр риторики «Златоуст». - Київ : МАУП, 2006. - 280 с. - ISBN 906-608-469-4.

У навчальному посібнику подано продуктивні терміни курсу «Риторика».

Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Основи риторики» для студентів спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» заочної форми навчання / уклад. : М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. - Вінниця : ВНТУ, 2014. - 16 с.

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Основи риторики» для студентів спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» заочної форми навчання / уклад. : О. Б. Залюбівська, М. Д. Прищак. - Вінниця : ВНТУ, 2017. - 39 с.

808(072)
М54

Методичні вказівки для підготовки
виступу студента на конференції
та підготовки презентації

**Методичні вказівки для
підготовки виступу студента
на конференції та підготовки
презентації / уклад.:**
О. В. Зубенко, І. С. Степанова.
- Вінниця : ВНТУ, 2017. - 44 с.

Ш 787
П 69

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

ПРАКТИКУМ З РИТОРИКИ
методичні вказівки до виконання вправ та завдань з дисципліни
"Основи риторики"
для студентів спеціальності 7.050201 – "Менеджмент організацій"
та магістрів усіх спеціальностей

Вінниця ВНТУ 2007

**Практикум з риторики.
Методичні вказівки до
виконання вправ та завдань з
дисципліни «Основи риторики»
для студентів спеціальності
7.050201 - «Менеджмент
організацій» та магістрів усіх
спеціальностей / уклад.
О. Б. Залюбівська. - Вінниця :
ВНТУ, 2007. - 74 с.**

- 1. Аналітичний огляд новітніх франкомовних видань із риторики, ораторського мистецтва і культури мовленнєвої комунікації представників університетської й академічної еліти Франції, Бельгії та Південної Африки / О. Щербакова // Вища освіта України. - 2016. - № 1. - С. 74-82.**
- 2. Використання дистанційних навчальних технологій у викладанні риторики / О. Б. Залюбівська // Гуманізм та освіта : збірник матеріалів X міжнародної науково-практичної конференції м. Вінниця, 14 - 16 вересня 2010 : присвячена 200-річчю від Дня народження М. І. Пирогова та 50-річчю ВНТУ / МОН України, НАПН України, ВНТУ, Новий університет Лісабону. - Вінниця, 2010. - С. 426-429.**
- 3. Вітчизняна риторика / Л. Мацько, О. Мацько // Дивослово. - 2002. - № 12. - С. 20-25.**
- 4. Володіння основами риторики / Г. Клочек // Дивослово. - 2002. - № 8. - С. 15-18.**

5. Дидактичні ігри у викладанні риторики / О. Б. Залюбівська // Гуманізм та освіта : збірник матеріалів VIII міжнародної науково-практичної конференції м. Вінниця, 19-21 вересня 2006 р. - Вінниця, 2006. - С. 332-334.
6. Еволюція досліджень риторики та її проблематика / Т. В. Нагорська // Нові технології навчання. - 2006. - № 45. - С. 135-139.
7. Молитва князя Ігоря взірець красномовства / В. Франчук // Слово і час. - 2001. - № 7. - С. 50-55.
8. Особливості використання навчального портфоліо у викладанні риторики у технічному університеті / О. Б. Залюбівська // Вісник Вінницького політехнічного інституту. - 2014. - № 3. - С. 151-154.
- Відомості доступні також з Інтернету:
<http://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/948/947>.
9. Про впровадження риторики в сучасну українську освіту / О. Б. Залюбівська // Вісник ВПІ. - 2001. - № 3. - С. 106-111.

- 10. Риторика стародавньої Греції і стародавнього Риму / Л. Мацько, О. Мацько // Дивослово. - 2002. - № 1. - С. 33-41.**
- 11. Спроба аналізу та узагальнення теоретичних положень про риторику / О. Б. Залюбівська // Вісник ВПІ. - 2004. - № 2. - С. 94-98.**
- 12. Стан розвитку риторико-комунікативної культури сучасного університету: аналіз актуальної проблематики міждисциплінарних риторикознавчих заходів 2016 року в Литві, Канаді й Україні / О. Щербакова // Вища освіта України. - 2016. - № 3. - С. 70-78.**
- 13. Шляхи гуманізації сучасного судового ораторства / Д. Сковронський // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки : збірник наукових праць. - Львів, 2019. - Вип. 21. - С. 84-89.**

Дякую за увагу!

Віртуальну виставку підготувала
бібліотекар І кат. відділу наукової
інформації та бібліографії
науково-технічної бібліотеки ВНТУ
Немчук Ольга Миколаївна